

ANY XVI.—BATALLADA 820

EXTRAORDINARIA

BARCELONA 15 DE FEBRER DE 1885

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 4 CUARTOS PER TOT ESPANYA
y 20 centaus paper en l' isla de Cuba

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj,
núm. 20, botiga, BARCELONA

PREU DE SUSCRICIÓN: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA 8 rals
Cuba y Puerto-Rico, 16 rals, Estranger, 18 rals

11 DE FEBRER.—LO SOMNI DE UN NEO (Dibuix de M. Moliné.)

Hi ha gent que somia, sí; pero hi ha somnis que 's realisan.

MEMENTO.

A primera República espanyola, qual aniversari se celebra l' dia 11 de febrer, viu y viurà sempre en lo cor de una gran part del poble espanyol.

No importa que las bayonetes del general Pavia vajan disoldre l' Asamblea constituyent republicana, ni que un any després un general aventurer proclamés a Sagunto la Restauració borbònica, per medi de un cop de forsa.

Per las ideas atropelladas injustament arriba sempre l' hora de la vindicació.

Quan sonarà aquesta hora?

Esperém confiats, sense cansarnos: permanesquém fidels a las idees generoses de la democracia.... y deixém que 'ls conservadors consumin lo seu suïcidí.

Las bonas idees son inmortals: tota desgracia es per elles momentànea, y casi sempre serveix encare per depurarlas, regenerarlas y robustirlas.

No tardarà l' dia en que la Repùblica serà l' únic refugi de la llibertat, del decoro polítich y de la civilisació de la nació espanyola.

LA REPÚBLICA ESPANYOLA VINDICADA

OBRA República espanyola! Qualsevol que no t' haja coneigut y senti parlar als teus enemichs, creurà que passares per aquesta nació com un assot, com una plaga, deixant darrera tèu un rastre de maldats y de ignominias.

Se t' ha calumniat moltissim: los excesos de los enemichs més acérrims á qui tú hagues de combatre y combateres sense contemplacions, se t' han atribuït á tú mateixa, pintantlos com excessos teus, y encare avuy ets presentada com un espartall per aturdir á las personas timoratas.

— ¡Cartagena!... ¡Les cantons!... ¡La guerra carlista!... ¡L' indisciplina!... ¡L' anarquia!... ¡La disolució social!...

Aquestes paraules pronunciadas ab cert té solemn y fent ganyotas de horror, serveixen encare avuy per cubrir torpes, tropelias é indignitats, mil voltas pitjors que tota aquella expansió republicana durant la qual, si bé s' cometieren alguns errors, se veieren en canvi, rasgos de patriotisme que serán sempre la honra y la gloria del partit republicà y dels homes que entraren purs al govern y purs ne sortiren.

Y à fi de que ningú puga taxtarnos de parlar sense fonament, y desitjant commemorar de una manera digna l' aniversari de la primera República espanyola, sians permès donar aquí la sèva fulla de serveys, qu' en alguns punts contrastarà moltissim ab la que podrian presentar los governs de la Restauració saguntina.

Nos proposèm escriure un capítol de història à fi de que 'ls que avuy permaneixen en-sopits s' alentin y comparin temps ab temps; los traiors s' avergonyixin y 'ls que s' mantenen fiels a 's antichs ideals republicans tingan motius d' enorgullir-se y perseverar en sus opinions y en sus propòsits, ja que 'ls nostres no consisteixen més que en vindicar degudament á una institució villanament calumniada y en arrancar la careta als hipòcritas que tractan de cubrir sos actes detrats de una muralla d' exageracions que ja es hora de que l' vent de la veritat la tiri á terra.

PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA.

La República espanyola té un naixement honrat. Vingué al mon per la forsa de las circunstancies, y sense necessitat de violències, ni de traicions. No sigüé precis que cap general ingrati se pronunciés dessota de un garrofer, ni vessar una sola gota de sanch.

Lo dia 10 de febrer del any 1873 comensá á divulgar la notícia de que l' rey D. Amadeo de Saboya, en la impossibilitat de governar sense sortir de la lley, havia resolt abdicar la corona per ell y per sos descendents.

Durant la sessió del Congrés, lo senyor Figueras, eminent tècnic parlamentari, esbotzà la grua, obligant a n' en Ruiz Zorrilla á confessar tot lo que succechia, després de lo qual aquell no parà, fins á lograr que la Càmera se constituís en sessió permanent.

L' abdicació del rey no s' feu esperar molt temps, y de aquest acte nasqué l' acord de reunir lo Congrés y lo Senat en Assamblea nacional, ja que desaparecuit lo monarca, los representants del país reivindicaven per enter la soberania de la nació. Se reuniren donchs,

las dos Càmeras en una, y llegida la renúncia de Don Amadeo, document notabilissim que demostra al mateix temps que un cor molt gran, la ausència de tota ambició, se acordà respondreli de una manera digna y altament honrosa per aquell príncep. La ploma de 'n Castellar redactà l' mensatge de contesta que fou aprobat unanimement per la Assamblea.

Si Margall apoyà seguidament una proposició declarant que Espanya quedava constituida en República. Salmeron uni sa véu á la de 'n Pi y Margall, y 'ls homes més caracterisats de tots los partits feren declaracions, que l' temps demostrà despòs si eran sinceras.

L' alfonsi Salaverri y 'ls sagastins Ulloa y Romero Ortiz declararen qu' ells no podian ser republicans: pero que apoyarian al govern nacional que sostingués l' ordre y la integritat de la patria. Martos, l' últim ministre d' Estat que tinguerà D. Amadeo, no esperà siquiera que fos freda la corona que aquest príncep acabava de treure's del cap, per declararse republicà, maravellat de que l' país pogués passar de una situació á l' altra sense trastorns y de que 'ls representants del país poguessen emetre son vot sense coaccions ni amenassas.

«Celebro —digué— que l' partit republicà haja pres en aquest punt la iniciativa: nosaltres acceptem sa proposició y anem á votarla.

»Nosaltres —afegí— creyem no obstant dues coses: que la monarquia no es una abstracció: que la monarquia es una realitat que s' encarna en la vida de las societats humanas; pero y ahont anem are nosaltres los radicals á encarnar lo principi de la monarquia: ¿Podem encarnarlo en la Restauració? Això, PER NO-SALTRES, SERIA UNA VERGONYA. ¿Podem encarnarlo en lo carlisme? Això es un impossible y un absurd.

Així cantava llavors lo verdum que despòs ha après tantas cantadas novas.

Ruiz Zorrilla, vivament afectat per la renúncia de D. Amadeo, declarà que s' retiraria á la vida privada; pero avants féu una declaració important:

«Vull que consti —digué— que no son los liberals los que han combatut á la dinastía de Saboya: que no son los republicans los que han contribuït á sa desaparició. Quan s' ha parlat de suspensió de garantías constitucionals perque viviam en l' anarquia, no comprendem com volian que aquell govern las suspengués, quan precisament los que promovian l' anarquia eran los defensors del ordre.»

Contra las afirmacions de 'n Ruiz Zorrilla protestà airat lo Sr. Ulloa, conservador amadeista; y mentres lo conservador borbònich Sr. Calderon Collantes declarava que l' seu partit guardava lo consol de la restauració, lo Sr. Alvarez Bugallal, prescindint de que 'ls representants legítims del país eran los únichs que posseïan llavors la soberania de la nació, insinuà una protesta motivada per estar reunidas las dos Càmeras en una sola, cas no previst en la Constitució del Estat.

Tal es l' única taxa de ilegalitat que pretengueu llansar contra l' origen de la República, un conservador borbònich. Tal vegada l' pronunciament de Sagunto era un cas previst en la Constitució. ¿Es així Sr. Bugallal?

Castellar resumi l' debat de una manera notabilissima, declarant que dintre la República tothom hi cabia y que de la sèva proclamació no li pertocava cap mérit al partit republicà.

«Ab Fernando VII —digué— morí la monarquia tradicional; ab la fugida de D.ª Isabel II, morí la monarquia parlamentaria; ab la renúncia de D. Amadeo ha mort la monarquia democrática; pero aquestas monarquias han mort totes tres per elles mateixas. Ningú d' la República; la duhen totes las circumstancies; la d' la forsa armada de la Societat, de la naturalesa y de la història. Senyors, saludémala com un astre que s' alsa per sus propias forces sobre la terra de la nostra patria.»

Doscents cinquanta vuit vots contra trenta dos proclamaren la República espanyola. Entre 'ls que la votaren s' hi contavan los avuy monárquichs alfonsins Senyors Echegaray, Beranger, Becerra, Rojo Arias, Martos, Ramos Calderon, Calvo Asensio y Marqués de Sardoal; dels quals los tres primers acceptaren l' s carters de Hisenda, Marina y Foment del primer ministeri republicà; y Martos que acceptà l' càrrec de president de la Assamblea, quan lo nou ministeri anà a seure's al banc blau, donà entre autres un crit de «Visca la República!»

D' aquesta manera s' proclamà la República espanyola. Que se ns citi un altre canvi de govern que aquí i fora d' Espanya s' haja realitzat en una forma legal més acrisolada. La República espanyola podrà dir sempre.

—Soch filla de pares legítims y honrats.

DECLARACIÓNS Y ACTES DE LA REPÚBLICA.

Veus' aquí las més importants resolucions presas en l' espai de deu mesos y mitj que durà la República espanyola. (Del 11 de febrer de 1873 al 3 de janer de 1874). Y per compendrelas en son just valor no s' perdi de vista que 'ls governs republicans tenian que lluitar contra 'ls carlins ajudats pels conservadors y

contra l' anarquia que de sota mà fomentaven los enemichs jurats de la institució republicana.

«La República espanyola sostindrà tots los compromisos contrets pels anteriors governs ab sos acreedors.» (Declaració del ministre de Hisenda, en la sessió del dia 14 de febrer). De manera que aquella situació tant desnaturalizada, lo primer que féu al neixe fou declarar que s' aconsolava de anar geperuda dels pecats dels pares.

Lo ministre de Gracia y Justicia, Sr. Salmeron proclamà de una manera terminant la independència del poder judicial. (Circular de 15 de febrer).

Si la república espanyola no hagués realitzat més del poder judicial seria per ella un verdader títol de glòria.

De com los governs republicans compliren sos nobles propòsits podrà informarne la magistratura, que may ha tingut tantas garantias de respecte com en aquell període. Jutges qu' en situacions anteriors havien perseguit als republicans ab verdadera sanya, foren respectats en sos puestos, y no hi valgué influència per remourecls.

Quin contrast ab lo que succeix avuy! No s' veia, no, llavors l' espectacle de un ministre de la Gobernació tirant la toga de un jutje que s' atreveix a perseguir a un funcionari públic, sota las potes dels caballs de la majoria!

En 15 de febrer los Estats Units de Amèrica reconqueren la República espanyola, y en 25 del mateix mes, lo ministre d' Estat D. Emilio Castellar publicà una magnifica circular dirigida als governs estrangers que causà molt bon efecte en tota Europa.

La República sabia presentarse.

En sessió del dia 22 de mars la Assamblea nacional terminà, sas sessions al crit de «Visca la República» despòs de votar una llei abolint la esclavitut en la illa de Puerto-Rico.

La abolició fou complerta y sense emplear termes dilatoriis, com han fet los conservadors ab los esclaus de l' illa de Cuba, que fins despòs de abolida l' esclavitut, venen disfrutant las delícies del cep y del grillet.

Es que la República fou una institució altament humanitaria.

Acte de humanitat fou també la publicació del decret establint que 'ls procesats polítics haguessen de sufrir detenció ó presó en locals distints dels processats per delictes comú (15 de febrer).

Ademés per decret de 9 de juriol se disposà qu' en tot presiri y en la casa galera s' hi estableix una biblioteca popular per instrucció y recreo dels penats; y en decret de 22 del mateix mes se dictà l' reglament per proveir 13 plassas de mestres y una de mestra destinats als establiments penals.

Molt tenen que aprendre dels governs republicans los que per dessidia ó per sordera de sentiments humanitaris, consenten que 'ls establiments de correcció sian centres abominables de corrupció, en los quals se pudeix lo cor dels que han tingut la desgracia de delinquir.

La República, ademès, per ordre de 13 de desembre, eximi del ús del sello de 10 céntims del impost de guerra á las rifas que feyan las corporacions benèfiques. En canvi 'ls governs de la Restauració cobraven lo 4 per cent del producto de ditas rifas: es à dir cobraven lo barato del pà dels pobres, y no contents ab això, un dia suprimiren de un cop de ploma las indicades rifas, per major il·lustre y prosperitat de la timba coneguda ab lo nom de Loteria nacional.

En 23 de agost se promulgà una llei dictant reglas per redimir las rendas y pensions conegudes ab lo nom de foros, subforos y altres, que si 'ls governs posteriors la haguessen sostinguda com devian, hauria redimit la propietat de Galicia, subjecte avuy encare á trabas verdaderament feudals.

En 28 de juriol se dictà una ordre excluint als noys y noyas, menors de 10 anys, del treball en las fàbriques, tallers, fundicions y minas.

Tals eran los sentiments honrats y humanitaris de aquella República que 'ls seus enemichs nos pintan com una situació de mònstruos.

MILLORAS REALISADAS PER LA REPÚBLICA.

A despit de la guerra civil de Cuba y cantonal, los governs republicans no olvidaren un instant lo foment dels interessos del país y l' bon ordre en l' administració pública.

Las Corts republicanes votaren un sens fi de concessions de ferrocarrils y de tranvias, contantse entre 'ls primers la línia de Salamanca á la frontera portuguesa (lleu de 23 de agost) sense que may pogués dirse d' elles, lo que després s' ha dit d' altres, com per exemple lo de la famosa línia del Nor-oest que tant brau escàndol promogué temps endarrera.

Per lleu de 7 de mars se concedí un crèdit de 3 600,000 pessetas per ampliar la red teleigràfica. Quin contrast ab los obstacles que posa 'l govern de avuy dia á l' establiment de línies telefòniques!

Lo ministeri de Foment de la República dictà un decret regularisant los estudis del Mapa geològich

(28 mars); creà una comissió encarregada de formular una lley de obres públicas; un' altra per formular una lley de ports y una tercera encarregada de redactar un reglament de aprofitament d' aiguas (5 abril); establí una secció de Música agregada á la Academia de Bellas Arts (10 de maig); creà una càtedra de Estètica aplicada á las arts del dibuix agregada á la Escola especial de Pintura, Escultura y Grabat (9 de juriol); donà las gracies á la Diputació republicana de la província de Barcelona per haver aumentat lo sou dels professors oficials de la Escola de Bellas Arts (6 de juriol); aproba 'l nou reglament del Institut geogràfic y estadístich (22 de juny); dictà ordres severas perquè 'ls empleats no abusessin de l' excusa de estar malalts, faltant á l' oficina (18 de abril); publicà un reglament per la organisació y servei dels *torreros de fars* (12 de maig); dictà les reglas á que ha de subjectar la instalació dels ferrocarrils que 's projecten sobre las carreteras (3 juny); publicà un reglament per las oposicions á càtedras (7 juny); disposà que no poguessen retendir més temps de lo degut los dipòsits dels que prenen part en subastas públicas (10 abril), y finalment organisà ab la base de un personal fixo é invariable las seccions provincials de Foment.

Lo ministeri de Gracia y Justicia publicà uns nous aranzels judicials per lo criminal, rebaixant los drets que 's pagavan pels antichs (31 mars); disposà que de cada dues notarías vacants que hi haguès se 'n provehis una per oposició y un' altra per traslado (17 abril); publicà un reglament pels exercicis de oposició á las plassas de auxiliars de la Direcció general dels Registres civils, de la Propietat y del Notariat (4 maig); y un' altre pels exercicis de oposició á las plassas de la secció administrativa del ministeri de Gracia y Justicia (8 juny); eximi als Registradors de la propietat de prestar jurament (8 juny), ab tot lo qual patentisà la tendencia de aquell govern de concedir al mérit y no al favor los càrrecs públichs.

Lo ministeri d' Estat pagà tribut á la igualtat civil y de condició que déu reynar en tota societat democrática, suprimínt algunes antigüallas, com las ordres militars de Santiago, Calatrava, Alcántara, Montesa y Sant Joan (9 de mars), lo Cos de Hijoysdalgos de la noblesa de Madrid (12 de mars), y las ordres de Carlos III, de damas nobles d' Espanya, antes de Maria Lluïsa y de Isabel la Católica (29 de mars); suprimí empleos inútils, com era 'l càrrec de introductor d' embaixadors (15 de mars) y la Comisaria anomenada de los Santos Lugares (9 de mars); y finalment ab los fondos perteneixents á la obra pia de Santiago y Montserrat creà 'l Escola espanyola de Bellas Arts á Roma, que encare avuy dia subsisteix y que si no haguès donat cap més artista que 'l célebre Pradilla, seria sempre un viu testimoni de lo molt que la República 's preocupava de deixar en bon lloc lo nom artístich d' Espanya davant de las nacions extranjerias.

Lo ministeri de la Guerra, á més de pendre midas extraordinaries de que donarem compte més endavant, eximi als militars de prestar jurament polítich (16 febrer) y suprimí 'l expedient anomenat *Llicència per contraure matrimoni 'ls militars* (22 maig), respectant ab això las decisions del cor, com avans havia respectat las de la conciencia; midas que prengué també 'l ministeri de Marina (15 de febrer-13 setembre respectivament), en qual departament ademés s' aboliren las matriculas de mar (ley de 22 de mars) y per si se posá en planta 'l Reglament del Institut y Observatori de Marina (2 de juny).

Lo ministeri de Hisenda, entre autres provvidencias, maná que totas las contractas per serveys y surtits de las minas del Estat se rematessen prévia pública subasta (10 abril), privantse aixís de un medi segur de favorit als amichs: suprimí la presidencia y vicepresidencia de las comissions de Hisenda d' Espanya en 'l extranger, com també la fiscalia de la Direcció de la Deuda (27 abril); suprimí també la Caixa de Dipòsits que desde 'l 15 de desembre de 1868 no tenia rahó de ser (28 maig); maná rectificar los amillaraments (2 maig); publicà un nou reglament y novas tarifas per la contribució industrial (28 maig), sense donar lloc á cap protesta, per estar informats en un alt espírit de prudència; y per fer cara á la guerra decretá un empréstit forsós de 125 milions de pessetas (28 d' agost) y estable diversos impostos extraordinaris (3 octubre), dels quals ván aprofitarse 'n los goberns successius fins molt temps després de pacificat lo país, cosa que no hauria fet la República, que al imposar sacrificis á la nació obrá moguda tan sols de la necessitat de retorner la desitjada pau.

No menos actiu fou lo ministeri de la Gobernació, qu' establí com á carrera especial lo cos de Correus, donant als empleos lo carácter de inamovibles (30 maig); dictà disposicions per abreviar los tràmits en los expedients relativs á la declaració de utilitat pública per l' enagenació forsofa de la propietat (29 maig); posà la Guardia civil baix la dependencia dels governadors (19 abril) y aumentá aquest cos benemèrit fins á 30,000 plassas (1er agost); resolgué (aprenéu conservadors!) que 'ls regidors y 'ls diputats provincials tan sols poguessen ser suspesos ó bé judicialment

pels Tribunal competent ó pels gobern de la nació, mediante lo cumpliment de la lley; publicà las reglas per l' organisació de un cos de policia gubernativa y judicial, que de haverse portat á cap tal com estava projectat, avuy faria honor á Espanya (23 octubre); y contribuhi al afiansament del ordre publich, dictant disposicions de molta eficacia un cop la política energica de la necessitat imposa l' obligació de suspendre las garantias constitucionals (21 de octubre).

Altras midas podriam citar sino temesse fernes pesats: bastan las indicadas per desafiar á qualsevol gobern de la restauració, á presentar ab tant curt període de temps, una colecció tan completa de disposicions encaminadas al bè del país.

No hi veureu en cap d' elles la perniciosa tendència de recompensar al caciquisme y fomentar lo favoritisme, sinó l' afany de concedir los empleos per oposició y 'ls serveys públichs per subasta.

Pocas situacions haurán obrat ab més imparcialitat y ab millor desitj que 'ls goberns republicans.

LEGALITAT REPUBLICANA.

Los qu' están acostumats á veure las eleccions conservadoras, en las que 'l gobern tot nos ho dona fet, veurán quin contrast forman ab las de la Assamblea republicana que 's reuni 'l dia 1er de Juny.

Una de las primeras declaracions que féu lo gobern republicà per boca de 'n Figueras, fou que 's deixaria la llibertat més amplia al cos electoral, y així ho cumplí. Véjinse las circulars dirigidas als governadors, als juljes y promotores fiscals, als administradors econòmics, als registradors de la propietat y als notaris (6 y 7 de maig.)

Una orde de 13 abril, imposá als notaris lo deber ineludible de donar fe dels actes que 's referissen á eleccions, sempre que siguessen reclamats al efecte. Avuy als notaris se 'ls tréu dels col·legis á empentes y garrotades.

LA REPÚBLICA Y LA PATRIA.

Grans trastorns promogueren los enemichs de la República: allà ahont no podian favorir als carlins, fomentaven la indisciplina del exèrcit ó la proclamació dels cantons.

Ja 'l dia 23 de abril, los amadeistas que havian acceptat la República, promogueren una conspiració y per donar un cop de ma, reuniren los antichs batallons monarquichs en la Plaça de toros de Madrid. Lo seu intent se frustrà gràcies á la diligència del gobern y á la acitud del exèrcit. Obligats a capitular, lo gobern no tacà 'ls carrers de la capital ab la sanció dels rebels, limitantse á entregarlos als tribunals. Castelar cubri ab lo seu cos als individuos de la disolta comissió permanent, contra la irritació de las masses republicanas.

Miréuse en aquest mirall, vosaltres, los autors dels bárbaros fusellaments de Girona.

La guerra civil s' aná enconant; lo cantonalisme desgarrava las entranyas de la pàtria y arribá l' hora su prema de la energia.

Lo gobern republicà cumplí ab son deber patriòtic. Establí 'l servei militar obligatori y sense redenció metàlica, repartint entre tots los joves que tenian l' edat deguda l' hora de servir á la pàtria ab las armas á la ma: féu una quinta de 80,000 homes; creà dos batallons especials y distingits ab jefes y oficials de totas armas i instituts del exèrcit, en situació de reemplàs, estableix així una noble emulació entre 'ls oficials del exèrcit (21 juriol); conferí 'ls mandos militars á generals sense distinció de partits, posant per sobre de tot l' interès de la pàtria; decidí formar causa y donar de baixa en l' exèrcit á tot militar de qualsevol grau que fos, que 's negués á acceptar lo mando ó puesto que 'l gobern li confiés (1er agost); movilisà á 80,000 homes de la primera reserva (4 agost); adquirí per primera vegada á Espanya gran cantitat de fusells Remington, del modelo qu' encara avuy usa l' exèrcit (17 setembre); ordenà una requisa general de caballs en totas las províncies de la Península (8 y 19 d' agost y 10 de desembre); restablí y aplicà ab tot rigor las ordenances generals del exèrcit y de la armada (21 setembre); reorganisà 'l cos de artilleria, disolt en l' anterior reynat (22 setembre); envià als exèrcits del Nort y de Catalunya als jefes y oficials de bona edat qu' estaven prestant servei en las dependencias de Madrid (22 setembre); movilisà totas las reserves (5 novembre y 8 desembre) y en aquests dos mesos adquirí gran cantitat d' armes, equipó y vestuari destinats á aquelles considerables forces perfectament organitzadas, que havien de restablir la pau en la nació.

Qui no comprén y no aplaudeix l' energia desplegada per l' últim gobern republicà, comet la més odiosa de las injusticias. Sense l' indigne cop d' estat del general Pavia, Castelar, que en tant poch temps havia sabut reunir tants y tant bons elements, hauria acabat la guerra civil molt avants que 'ls homes del tres de janer y que 'l primer gobern de la Restauració; y l' hauria acabada ab balles de plom y no ab monedas de cinc duros, sense deixar entre l' exèrcit lo mal exemple de que lo millor que pot ferse per ascendir rápidament es aixecar una partida... y despès deixar-se estimar.

EPILECH.

Sense parlar de la pavorosa qüestió del *Virginius*, resulta de acort ab la justicia y lo patriotisme, en un temps en que per desgraciada que fós 'l Espanya no s' humillava, com are, davant de las nacions extranjerias, no pot acusarse á la República de haver indisciplinat a l' exèrcit, quan ella fou precisament qui restablí la disciplina; ni de haver alsat cantons, quan ella fou qui 'ls combaté á foch y á sanch, deixant tant expugnada á Cartagena, que la plassa's rendí dos ó tres dias després de la cayguda de 'n Castelar.

Las expansions un xich massa ruidosas de alguns, poch acostumats als austers dehers politichs; la cridoria de quatre desesperats y las traicions de uns quants, no poden recaure en detriment ni descrèdit del sistema, ni dels goberns que 'l regiren. La mateixa facilitat ab que aquests dimijian, á la més petita sospieta de no mereixi l' apoyo de la opinió, demostra que no era la flaca de aquells ministres, aqueixa ambició desapoderada, que fà que 'ls de ayuy s' arrapin al banch, á prova de després y de desaires.

Per acabar, la industria, 'l comers y 'l agricultura, y en una paraula tots los rams de la activitat humana recordarán l' any de 1873 com un dels més propicis y favorables. La nació cremava per sos quatre costats y 's treballava y 's guanyavan més diners que mai. Veritat es que 'ls goberns republicans no cometieren lo més petit atentat contra la producció nacional, ni firmaren cap tractat de comers, ni introduhiren en los aranceles la més insignificant rebaixa.

¡Quina diferència entre aquella vida exuberant y la tisis que avuy nos corseca! ¡Quin contrast entre aquella fogositat y l' actual anèmia!

Republicans que conservéu pur é inmaculat l' amor á las idees: á qualsevol que sentiu calumniar á la primera República espanyola, poseuli á la vista 'l present article, síntesis dels actes dels goberns republicans de 1873. Que llegeixi y que compari y veurà que podém anar nosaltres ab le front ben alt, déu mil vegadas més que 'ls que 'ns calumnian.

P. K.

UNA CARTA.

Sr. D. Amadeo de Saboya, duch d' Aosta

OLT Sr. nostre: Dispenséu si desde aquesta afortunada terra dels còleras de real ordre y diputats ab trampa, venim á turbar per un moment l' apacible tranquilitat de que goséu en lo desventurat pais de la bellesa, l' art y 'l progrés vertiginós.

Las ideas s' enllasan dins lo nostre cervell d' una manera tan misteriosa, que moltes vegades l' aspecte d' una formiga fa pensar en un elefant y un quadro saturat de ditsa y felicitat porta á la imaginació un recorrt penós de infortunis y desastres.

Veus' aquí perque avuy, al saborejar ab intensa fruició las delícies del paternal gobern canovista, hem anat á recordar, salvant la immensa distància de dotze anys, lo moment crítich, lo dia terrible en que abandonau aquesta terra, declarantvos espontàneament cessant sense cessantia.

¡Ah! pobre duch! Ja sabeu bè que vos y nosaltres no eram gayre amichs; ja tindréu present que al marxar d' Espanya, varem despedirvos ab serietat però ab cortesia; ja recordaréu l' alegron que va proporcionarnos vostra original y extraordinaria decisió; mes, ab tot, si llavoras respectant los vostres sentiments varem ser comeditos al judicarvos, avuy que 'ls fets nos han donat llarga y profitosa experiència, podém y debém parlarvos ab duresa, ab sequet, ab verdader tó de reny.

Desde luego insistim en afirmar lo que sens dupte teniu bén grabat en la memòria; es á dir, que no varem ser nosaltres, los republicans, los que vam untar ab sabó lo vostre camí pera preparar comodament la real relliscada. No; conservadors y res més que conservadors foren los que sembraren de destorbs las vías del vostre reynat, ensenyantvos constantment la direcció de la frontera.

Pero hem de ser justos: aquells conservadors tenian rahò, moltíssima rahò.

Lo que feyan vos no tenia cara ni ulls. Perque, com se podia comportar un rey governant ab sufragi universal, ab matrimonio civil, ab una constitució esponentosament democràtica y racional?

Ja veyau com anava tot, lo poble treballava y 's guanyava honradament la vida; no 's fusellava mayá ningú, 'ls barcos anavan y venian, desarrollant un moviment escandalós; tothom s' instruia; tothom s' associava; los poblets petits creixian; los grans acometian obres magesiosas, y, per dirlo d' una vegada, tots los espanyols, qui més qui menys, tenian pa á taula y quatre rals á la butxaca.

¿Qué tal? ¿Era possible marxar d' aquesta manera? Podiam aguantar gayre temps una situació que potser

Qui dia passa any empeny, que no hi ha temps que no torní... O sinó veste'n Anton que 'l que 's queda ja 's compon.

hauria fet d'Espanya una nació bastant conforme? Per xó vau caure; per xó la opinió *unànim* de deu ó dotze conservadors vā pronunciarse decididament contra 'l causant de tanta desgracia, y per xó la noblesa madrilena vā vestirse á la *espanyola*, donant una gran prova de carácter y energía al desayraryos, al burlarse de vos, al deixarvos sol ab las costrás fetxorias.

Los mals consells que vos van donar al sortir d'Italia, produhiren sas naturals conseqüencias. Lo vostre pare, al inculcarvos las desastrosas tradicions de la casa de Saboya, va creures que era lo mateix gobernar espanyols que italians. ¡Error, error profundissim! Cóm pot compararse Italia, aquesta insignificant Italia que celebra exposicions admirables, y te 'ls millors barcos del mòn, y construheix monuments que assombran, ab aquesta arrogant Espanya, que 's mama 'l dit ab tanta destresa, y canta flamenç a ratos perduts?

No hi ha que donarhi voltas: lo que vos va succehir era fatalment inevitable: éra l'efecte just y matemàtic de las causes ja ditas.

Y sinó, prenguéuvs la molestia de donar un cop d'ull al nostre present y paragonéulo, si vos atreviu á ferho, ab aquell tristíssim passat.

Ara manau los conservadors; los homes més sabis, més guapos, més als, més tendres, més dignes y més tot del mòn.

Pero en cambi la Espanya viu felis y se 'n fum de la virola. Miréu l' espectacle que ofereix actualment, y moriuyos d'enyeja.

Ningú treballa; los uns no tenen feyna y 'ls altres

tampoch; fem tractats ab Inglaterra perque ja 'ns ho porti tot fet, y aquí no tinguem altre treball que parar la mà y obrir la boca; las eleccions s'han suprimit per inútils, ja que 'l govern se cuya da arreglarlo com vol pera estalviar mal-de-caps als electors; tenim ministres que 'l mateix serveixen pera matar l'industria que pera fer neixe 'l cólera; hi ha una sublevació cada mes, un moti cada senmana y una irregularitat cada dia; disfrutem d'uns arcaldes que 'ns fan quedar blaus y d'uns bisbes que 'ns fan tornarverts; aquí salta un conde que negocia ab secrets d'Estat; allá surt un cònsul que s'embuxaca suscripcions públicas; més enllà treu lo nas un gobernador que escombra las Universitats á cops de sabre, y, en fi, disfrutem d'una vida tant cómoda y regalada que, com que 'l excés de felicitat també embafa, si aixó dura massa temps, no tindrém altre remey que comprar—o robar—una pistola y pegarnos un tiro.

Tot això, senyor duch, no hauria succehit á seguir la perillosa pendent en que 'ns vā precipitar vostra desatentada conducta.

Y veus' aquí 'l motiu del encono, de la tirria que per vos senten tots los verdaders espanyols.

Pocas paraulas y acabém. Si reflexionéu una mica sobre 'l contingut d'aquesta carta, 'n treuréu en clar dugas cosas:

Primera: que la vostra abdicació no vā ser cap mal per nosaltres.

Y segona: que va ser un gran bē per vos.

Creyém que hem dit tot quan voliam dirvos. Repeñint, pues, la súplica de que 'ns dispenséu 'l atrevi-

ment qu'hem tingut, posém punt á aquestas ratllas, advertintvos que ab ellas no volém dir res més que lo que dihem.

FANTASTICH.

Aquest any, com l'any passat, lo govern conservador no vā permetre que 'ls republicans celebressin ab banquetes l'aniversari de la proclamació legal de la República espanyola.

Los conservadors arriban al extrém de creure's que suprimint los banquetes suprimirán lo recort de la institució republicana.

¡Impossible! Si no hagués quedat consignat en l'història, encare quedaría grabat en lo nostre cor.

La ley permet las reunions pacíficas y legales, y es legal la propaganda republicana.

A pesar de això 'l govern prohibeix los banqueting en Romero Robledo declara en plé Congrés, es á dir, allí ahont s'elaboran las lleys, qu'ell faltará á la ley, que á aixó y no altre cosa equival lo dir que no sentirá que s'ataqui á las institucions.

Atacarse las instituciones, celebrant un banquete!

Qualsevol diria que tenim desitj de menjárnoslas!

Diuben los enemichs de la República que aquesta institució vā promoure l'indisciplina.

Vamos á veure, y qué me 'n diuen de aquell ofi-

ANIVERSARI.—(Dibuix de J. Ll. Pellicer.)

Qui ha fet avuy fará demà, que hi ha més dias que llangonissas, y ab palla y temps maduran las nespras.

cial de Marina, parent del célebre Marfori, que un dia de aquestos va omplir de bofetades á un oficial general del cos, anciá per anyadidura?

¿Y qué me'n diuen de que l'autor de aquest atrocí pello haja lograt escaparse al extranjer?

Escoltin: creuhen vostés que s'hauria escapat tant facilment, si en lloc de tractarse de un parent del célebre Marfori, s'hagués tractat de un periodista?

(Oh, la disciplina conservadora!...)

Aquest any hem hagut de dinar per grups de dinou individuos.

Aixis havém procedit sense passar cap martiri; molts gotas fan un ciri; molts dinous fan un partit.

La policia no s'entenia de feyna, anant de fonda en fonda, per evitar que s'pronunciesssen discursos y brindis.

Hi ha polisson que va terminar la jornada del 11 de febrer, enfiat de olors.

Pobra gent. Ja fins á l'any que ve no tornaran á disfrutar de aquesta alimentació metafísica-nassal.

Si las coses segueixen com fins are, que si no, ni això.

Si m' haguessen deixat brindar, hauria brindat per en Cánovas.

Ell no es republicà; pero treballa tant y tant bè per nosaltres que bè mereix que li consagrém un brindis, mentre esperém ocasió millor de aixecarli una estatua.

Lo faré en escultura ab una escopeta apuntada á la República y sortintli 'l tret per la culata.

Aquest any los obrers de Madrid han celebrat l'aniversari de la República, sortint á demanar *pan y trabajo*.

Y las corporacions conservadoras han hagut de obrir treballs per ocuparlos.

¡Oh! Es que aquells treballadors lo dia 11 de febrer potser s'haurian recordat de que durant tot lo període de la República, no s'havien vist may en semblants apuros.

Y devegadas hi ha recorts que rebotan.

No ha pogut realisar-se l'acte de que menjessin en una mateixa taula en Castelar, en Salmeron y en Pi y Margall, brindant tots tres per en Ruiz Zorrilla.

Y es verdaderament sensible que no hajan lograt reunir-se, porque sempre fora millor que ho fessen ells expontàneament, que no pas que haja de ferho 'l govern, enviantlos a la presó ó a l'emigració.

Lo dia que aquests homes s'entengau, haurém fet ab un dia no més un sige de camí.

Llavors si que celebrarém dignament l'aniversari de la proclamació de la República.

RECORT

d' UNA CONQUISTA... SENSE TIROS.

LA DALLONSAS.

(IMITACIÓ.)

—Ja no sab ningú la historia d'aquells dies memorables; sas planas més admirables s'han convertit en escoria. Tot s'ha perdut! La Dallonsas vergonyosament finà, y dels fets d'aquel entonces dins bréu temps ningú hi haurà que'n pugui contar cap mot. Jo estava en mos millors dias... —Contáunosh tot, Matías, contáunosh tot.

—En dotze anys que han ja passat de tots aquells bat-y-bulls, de ma memoria en los fulls s'han una mica esborrat. Molts dels més batalladors de llavoras, no existeixen; altres n'hi ha que s'atreveixen á anà ab los conservadors. Y jo, en veyent picardias, tot seguit surto de test... —Digáunosh prest, Matías, digáunosh prest.

—¡Quin dia aquell! Abrassadas, músicas, gresca, cansons, gorras enlayre, pendons, papers per las cantonadas. Banderas, guirnaldas, llassos, lluminarias, brancas d' om y la gent de gom á gom s'ns poder donar dos passos. L' un cridava ¡ay!... l' altre ¡uy! Avuy fá anys d' aquells dias...

—Tal dia com vuy, Matias, tal dia com vuy?

—Lo pobre ab lo rich mesclat, la tropa ab lo paisanatje, sense distingir llinatje, passejavan la ciutat. Corrent á marxes forsadas, tant de lluny com de la vora, venian cada mitja hora commissions á carretadas. Los cipayos, de *rondon*, van pendre las cessantias...

—Cipayos, qué son, Matias, cipayos, qué son?

—Procuréu no embolicarme que tot vos ho explicaré, pero aviat acabaré si veniu á destorbarme. Sabréu, pues, com una nit va corre per tot la vèu de que l' rey don Amadeo se'n anava de Madrid. ¡Quin xibarri aquí y allá! iquins crits! iquinas alegrías! —Xibarri 's va armá, Matias, xibarri 's va armá?

—Per supuesto: desseguida las Corts, pacificament, varen nombra un president y endevant, cambi de vida. Al véurens ja goberná, van acabarse 'ls colòs; no hi havia gat ni gos que no fos republicà. D' aquí van vení á la fi mil traicions y embusterías. —d' aquí van vení, Matias, d' aquí van vení?

—Si, baylets: molts traficants, amichs de la sopa boba, van comprar casaca nova y 's van fer republicanas. Tot bitxo cridava ¡viva! madurs, gent de religió, marquesos, duchs... ¡qué s'jo! hasta l' negre de la Riba. Y lo qu' ells volian fè, era matáns en pochs dias... —Ja ho sabéu ben bén, Matias, ja ho sabéu ben bén?

—Massa! Lo mateix que furas, intrigant sense parar, varen desacreditar tot lo qu' eran grans figures. Castelar y Pi y Margall, Figueras y Salmerón, á tots van fer baixa l' front ab son destructor treball. Y 'ls republicans així se van parti en companyias... —Se van dividí, Matias, se van dividí?

—Per desgracia! 'Ls uns cridaven, exaltant més las passions; los altres feyan cantons, los altres, en fi, somiavan. Los enemichs, entre tant, ab mal encuberta rialla, preparavan la mortalla al pais agonitzant, que veia pels seus camins los carlins fent tropelias... —Qu' eran los carlins, Matias, qu' eran los carlins?

—Unas manadas de fieras que anavan per la montanya, avergonyint á l' Espanya ab sas inmundas banderas. Entre aquests y aquells altres, y uns d' allá y uns quants d' aqui, varen poguer consegui burlarse de tots nosaltres. Y quan los va acomodar, nos varen trompá en dos dias... —Vos varen trompar, Matias, vos varen trompar?

—Tal com dich; d' aquell moment, veyste ja las cosas netas, tots va a tréures las caretas sense fer cap cumpliment. Dels nostres ab l' abstinencia, molts se varen desbandar; altres, pochs, van conservar la vergonya y la conciencia. Avuy som una munio, pero hi ha deu banderias. —Ja teniu rahò, Matias, ja teniu rahò!

—La sort llavoras va darnos una llissò bastant dura, y, ho confeso ab amargura, no hem sapigut esmenarnos. L' un pensa d' una manera, l' altre vol naps, l' altre cols, y entre aquests giravols hi ha un desgabell de primera. ¡Ah! Ja may més veuré jo l' espectacle d' aquells dias... —No diguéu aixó, Matias, no diguéu aixó.

C. GUMÀ.

L' APAREDAMENT DE UNA MONJA.

QUESTA no es de las Salessas, ni de las Mínimas, ni de las Jerónimas: basta examinar la lámina que publicó en l' última plana del present número, copia de un magnífich quadro al oli del célebre pintor francés J. Grund, per comprender que l' fet que representa no es de avuy dia, ni ha ocorregut á Espanya.

¿Qué representa, donchs, la lámina en qüestió? Contempléu la escena: fixeu en tots los personatges y en lo lloc ahont passa, y veureu en efecte que 's tracta del aparedament de una monja. Lo forat està obert en la paret macissa de una iglesia: un frare impossible lleix la sentencia, una abadessa fanática ab un Sant Cristo á la mà excita á la víctima á morir ab resignació: algunas monjas curiosas presencian l' escena; altres, amigas tal vegada de la que vá a ser enterrada, tenen lo dolor pintat en lo semblant: una té previngut lo cistell de las provisions y 'l gerro d' ayqua que serán aparedats ab aquella; un altra, cedint sens dupte als votos de la santa obediencia, l' empeny envers lo forat de l' horrible sepultura: un mestre de casas està previngut per tapiar la paret; dos escolans ab l' incensari y 'l sal-passar se preparan á ajudar al frare, quan s'ha hora de cumplir totas las indicacions del ritual...

No pot concebirse una escena més horrida: á la dreta un Sant Cristo, simbol de la redenció, á l' esquerda, esculpida á la paret, una imatge de la Verge, simbol del amor: al mitj la víctima condemnada á morir tapiada de viu en viu en lo vuit de una paret.

Y es veritat que aquest crim monstruós ha arribat á cometres. Si.

Prop de Nantes (Fransa) existeixen encare avuy dia les ruïnes de un monastir anomenat de la *Adoració* y en la part exterior se véu encare lo forat conegut ab lo nom de *tomba de la monja*, perque allí vá ser aparellada una infelis anomenada Sor Pantaleona, jove de una hermosura extraordinaria.

La historia 's conta de la següent manera.

Vivia á Nantes un escriptor que tenia una filla hermosísima anomenada Rosabella, de la qual vá enamorar-se'n un caballer anomenat Maltebrun; pero ella tenia ja 'l cor donat precisament á un patje qu' estava al servei del indicat caballer.

Un dia, 'l patje cayguè, sense saberse com, desde l' terrat al pati del castell quedant mort allí mateix; y Rosabella sentí una tristesia y una amargura tant grans que decidi anar á acabar sos dias en lo Convent de la Adoració.

Allí deixá 'l nom de Rosabella pels de Sor Pantaleona, y sent novicia encare, las monjas ván notar en la sèva celda alguns objectes sospitosos y desde llavors ván posarse en guardia. Un dia hi trobaren un guant de caballer ricament brodat, un altre dia una joya d' or y per fi una banda de vellut. A las preguntas que li feren respondéu la novicia que no sabia com aquestas prendas podian trobarse dintre de la celda. No obstant, reconegudas minuciosament, vá deduirse que pertanyian al caballer Maltebrun.

Un vespre en que las monjas estaven al aguayt ván sentir clara y distintament la vèu de un home en la celda de la novicia: forsen la porta, examinen la habitació y no hi havia ningú. Unicament Sor Pantaleona, agafava ab las mans la reixa de la finestra, constant ab paraules incoherents que l' diable en cos y ànima havia estat segut á la porta de fora de la gelosia cridantla de nou al mon y dirigintli paraules de carinyo.

Las monjas s' empenyaren en que aquella reixa havia sigut oberta diferents vegades y que el duenyol dels objectes trobats en la celda no podia ser més que l' amant de la monja. D' aquí vá venirne un proces y del precés l' horrible sentencia que la condemná á ser tapiada viva dintre de un dels murs de la Iglesia. La sentencia s' executá en la forma que indica 'l magnífich grabat que publicó avuy, la tarde de un divendres del mes de maig, segons la *Crónica de Nantes*.

Tal es l' historia de aquest espantós fet qu' en aquell temps era mirat com á cosa corrent. Sor Pantaleona, degué morir tal vegada víctima de l' enveja ó de la venjança. Es probable que l' caballer Maltebrun ressentí perque ella havia preferit al seu patje, logres introduir ab sas trassas y manyas aquells objectes dintre de la celda de la desdenyosa monja, y que per més comprometrela, saltés las tapias del convent posantse

á parlar prop de la celda d' ella. Ab això n' hi havia prou perque la mala voluntat de las germanas, envejadas de la hermosura de Pantaleona, fes lo restant per perdrela.

Los que negan los crims que poden cometres dintre de la clausura, examinin aquest datos, y digan si son ó no son fundadas las sospitas que algunas vegadas concibeix lo públic, y 'ls rumors qu' en certs moments corren de boca en boca.

N Montero Ríos ha pronunciat un magnífich discurs contra 'l ministeri.

Un discurs compost de paraulas en forma de punyal que 's clavaven fins al mangle.

Pero 'l ministeri s' ha estirat sobre 'l banch blau fentlo servir de llit... Tot menys abandonarlo.

Saben qu' es lo qu' enganxa més que un ganxo? ¿Dos ganxos? No senyors: un conservador.

Lo célebre prestidigitador Hermann vá assistir un d' aquests dies á una sessió del Congrés.

Y contan que al veure á n' en Romero Robledo, vá avergonyirse.

Pobre Hermann! Al costat del gran escamotejador, es ben bén una criatura.

Entre paréntesis.

Contestant á las moltas personas que 'ns han preguntat sobre l' assumpto, podem comunicarshi que la impresió de la nova obra del nostre company C. Gumà, *Mil y un pensaments*, està ja adelantadíssima, sent, per lo tant, segur que sortirà per tot aquest mes.

A Málaga, una comissió que tractava de recullir limosnas per las víctimas dels terremotos, van demanar una banda de regiment á l' autoritat militar, y aquesta vá negarla, fundat en que la comissió estava composta de republicans.

Calculin si havém progressat, que ja tenim caritat legal y caritat ilegal.

Y per cert que de l' una a l' altra hi ha una gran diferencia: la caritat ilegal arriba sempre més aviat al seu destino.

Lo demòcrata Sr. Casellas ha sigut condemnat á dos mesos y un dia de arrest major, per haver fet imprimir aquell cartell, que la vigilia dels fusellaments de Girona vá fixar en totes las botigues de la ciutat, demanant la vida dels sentenciats de Santa Coloma de Farnés.

Consolis lo Sr. Casellas, que molts tronchs fan un feix.

Després de tot, los precursors de 'n Cánovas, ó s'gan los absolutistas, ván fusellar á Mariana Pineda per haver brodat un pendo pels liberals.

Pero 'l delicto mateix del Sr. Cassellas ván cometre 'l casi tots los botiguers de Barcelona, y seria convenient qu' ells mateixos, ja fossen cent, ja fossen mil, ja deu mil anessen á denunciarse al juzgat, perque se 'ls seguis causa y se 'ls condemnés á la mateixa pena que 'l Sr. Casellas.

Això seria deliciós: los tribunals tindrian tela tallada per temps, y la presó de Barcelona quedaria convertida en una immensa casa de comers.

Donguin ja per fet lo tractat de comers ab Inglaterra. Aquells conservadors que al discutirse 'l tractat de comers ab Fransa, se declaravan proteccionistes y amants de Catalunya per boca de 'n Cánovas, avuy obran de bat á bat la porta de las rebaixas arancelarias al monstre de la producció fabril en lo mon enter.

No s' havia vist mai un desenfado tan immens.

Fins ara 'ls industrials qu' eran conservadors callaven y confiavan. A Madrid se 'ls havian donat confiances de que la cosa no seria res y de que ademès se 'ls concedirian compensacions á fi de que lo que perdesin per un costat ho guanyessent per l' altre.

Pero s' ha presentat lo projecte de *modus vivendi* y han quedat horripilats. Y en quant á la compensació consisteix en la derogació de la base 5.ª que sembla un favor y es un disfavor, ja que deixará á tots los ministres que vajan venint, en llibertat de introduir á son capricho las rebaixas arancelarias que tingan per convenient.

Avants he parlat de desenfado; mes no tot es desenfado: hi ha desenfado y alevosia.

Conservadors catalans, á fé vos havéu lluhit. Qui juga ab monstros ne surt descalabrat.

A Tarragona continuan las tropelias. Figúrinse que i nostre correspolcal va anar al govern civil á demanar que li tornesssen los números de la CAMPANA se-güestrats injustament á corréus, ó siquiera que li fes- sin recibo dels mateixos, haventli respond que ni li farian recibo, ni li tornarian los números.

Encare més: respecte al número passat ván obligarli á presentar un exemplar antes de posarlo á la venta pels carrers. Lo qual vè á revelar que l' Madhi de Tarragona ha restablert pél seu capricho, la censura prévia abolida per la llei.

Aquest atropello vā cométrelo lo secretari Muley Sot- res, ja que l' verdader Madhi vā anarse'n á Madrid i' entemá mateix de haver seqüestrat los números de corréus, á veure si en premi de aquesta hassanya li donaven un ascens.

Item més: lo dia quatre del actual vā presentarse á un centro de suscripcions de Tarragona un inspector de policia en ocasió en que no hi havia més que l' apre- nent, y s' apoderá de un exemplar de *Barcelona en ca- misa*. Lo mateix inspector té prohibit se posí á la venta *La dona nua* y altra obra aplaudida del nostre company C. Gumá.

Es de creure que aquest funcionari que no més mira ls llibrets per les escobertas, sens dupte perque no més sabrà llegir les lletres grossas, se figura vetllar per la moral, obrant de aquesta manera. També ell tindrà les seves aspiracions á que l' nombrin Madhi y anrà fent mèrits per lograrho.

Endavant las atxas y que duri tant com puga, que- dant ben sentat que la verdadera moral á Tarragona y al Riff consisteix en apoderar-se de lo que pertany als demés, sense donarne recibo, y faltant á lo que deter- minan la llei y la doctrina cristiana.

CARTAS DE FORA.—La Societat *La Barretina*, de Tarrasa, secundant l' iniciativa del Sr. Alegre, fill del còne- gut y acadaulat fabricant del mateix apellido, cele- brarà demà una cabalgata á favor dels pobres y necesi- sitats de la població. La ciutat de Tarrasa, sempre caritativa, obra aixís, després de haver contribuït ab valiosos donatius, al socorro de les víctimes dels te- remotos.

AHIR, AVUY, DEMÁ.

Se 'n recordan? No hi havia ningú com ell per mimar á la senyora República: altó semblava un volcà. ¡Quin modo de ferri mucas tot lo dia al seu detràs! ¡Quina pluja de piropos y frasses d' enamorat! Vosté es la perla d' Espanya, vosté es l' angel de la pau, vosté m' ha de dar la ditxa, vosté m' fa a perdre l' cap.— Y la candida República li abandonava la mà, é interiorment murmurava: —Pobret! ¡Sembla molt bon Jan!

Avuy s' ha girat la truya y l' bon Jan s' ha refredat d' un modo tant completissim, que tot lo que deya avants ho mira ab tanta sorpresa com si no ho hagués dit mai. Quan la senyora República passa avuy pél seu costat, l' home li dona l' esquena, y ab un ayre molt formal diu enraionant en véu baixa y apretant un xich lo pas: —Uy! ¡quina dona més lletja! Ni' s' pot arribá a mirar: casi b' ni s' com gosa rodar per qui ab aquest nas!

Si demá—aixó es una hipòtesis: faig aquesta salvetat perquè no m' agradaría donar res que di al fiscal;— si demá, pues, la senyora tornés a anà un poch en gran y pogués fer las conquestas que feya en los temps passats, veuriem altra vegada lo caragrat bon Jan enganxat al seu darrera tirantli flors á son pas: no més hi ha que la senyora, segons m' han assegurat, en lloc de deixarshi caure com quan tenia pochs anys, se l' treuria ab quatre xascos del darrera ó del davant, ó tal volta li diria: —Deu li fassa bé, germà.

C. GUMÀ.

N altre jutje que processa á una au- toritat per haver detingut més temps de lo que la llei permet á alguns ciu- dadans.

Nom de la autoritat processada: Fernández Villaverde, gobernador de Madrid.

Nom del jutje: Calzas.
¡Calsas! ¡Oh! Ja era hora de que la justicia se las posés.

A Madrid preparan una reforma del Códich, establint contra 'ls periódichs y las empresas periodísticas penas y gravamens, com no existéixen en cap més Códich d' Europa.

Lo govern vā citar als periodistas perque anessen á examinar los projectes y á ferhi las observacions que tinguessen per convenient.

No va anarni: ni un. No 'n caldria d' altra que 'ls reos condemnats á mort, demanessin una argolla per entretenirse y distréures contemplantla.

Al mateix temps que l' govern y las Corts tractan d' introduhir rebaixas en los aranzels á favor dels gèneros inglesos, los agricultors castellans demanen que 's pujin los drets dels biats y de las farinas.

Tant se val. Una vegada mortal' industria, lo mateix té que l' pà vaja car com barato.

Aixis com aixís farém un pà com unas hostias.

Los treballadors de Madrid demanan pà y treball.

—Aixó es massa demanar, diuen que diu lo mons-truo. Ja 's contentaran ab la meitat del lema. Lo pà 'l necessitén pels conservadors; are respecte de treballs, que no s' espantin, ja mirarém que 'n tingan més, molts més dels que desitjan.

Aixó al menos es un gust.

Si senyors, es un gust lo que diu un periódich, al assegurar que l' fondista encarregat de servir dos es- morsars y quatre dinars ab que la casa dels Srs. Larios de Málaga, ván obsequiar á D. Alfonso, durant la seva estancia á Torre de Mar, vā exigirne y cobrarne la cantitat de 14,000 duros.

* * *

Catorze mil duros, al sis per cent, donarian 840 du-ros de renda, y ab aquesta cantitat ne tindrian prou per viure ab desahogo dos familias de la classe mitja. ¡Malehidas matemáticas!

No treyeu aquestas demostracions... Miréu que l' govern serà capás de declararvos ilegals!

Un diputat conservador, lo Sr. Sanchez Bedoya s' ha atrevit á dirigir càrrechs al govern y principalment á n' en Pidal.

Per un punt s' escorra una mitja, y de una mitja 'n surt un capdell.

Per lo tant, comensém á capdellar.

Los partidaris de 'n Moret, en número de uns xe- xanta s' han ficat al circul que presideix D. Francisco de P. (atillas) Rius y Taulet.

Ab motiu de lo qual á D. Francisco las patillas li han crescut tant que ja li arriban á terra.

Ey! Are cuidado á trepitjarselas.

Al Sr. Albacete, gran negociador de tractats de comers l' han nombrat Gobernador del Banch de Espanya, càrrec retribuit ab un sou considerable.

¿No veuen? Aquest si que podrà dir:—Are, per fi, he trobat lo gran modus vivendi del sigele.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.

1. XARADA.—Vi-dre-ras.
2. ENDAVINALLA.—Silenci.
3. LNGOGRIFO.—Hortensia.
4. CONVERSA.—A polo.
5. GEROGLIFICH.—Per granadins á Granada.

Han enviat totas las solucions los ciutadans Dos Li- berals y Maria Bocablanca; 4, Ballador de la Catalana, Asnerolete; 3, Salabrugas y Xinxin; 2, Una mosca, y 1 no més E. Asuól.

XARADA.

La primera es una lletra prima-dos-hu nom de dona;

la tercera n' es un mal;

quarta 'n té tota persona.

Quart-tres-dugas una fruya;

dos-segona ho es la Tana

y l' total lo podrás veure

molt sovint en LA CAMPANA.

UN TAPÉ Y F. DE T.

TRENCA-CAPS.

¿ERA 'L PIDAL?

Formar ab aquestas lletras un objecte de us molt comú.

DEUDET DE REUS.

:: + ::

T

I

B L

: + :

P C

I

:

NAS DE PUNTA INGLESA.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Ciutadans Ego Sum de Reus, Una mosca, Maria Bocablanca, J. Armengol y S., Dos jepichs sense jep, Sanch y Setxe, Alellense de Masnou, Un que pica ferro, E. B. y H., José M. Bernis, y Pep Romàntich: *Lo que 'ns envian aquesta setmana no 'ns serveix.*

Ciutadans Noy del quart pis, E. Muve, Asnerolete, Dos Liberals, Un Guindilla, Orellut del Bruch, Un llepa-fils, Ballador de la Catalana, No de la Xera, Liu's Millà, Un novici, P. Barraló, Eudalt Sala, Dos ganduls de Real Ordre, Girofle, Vintiset abrils, Sastre petit, Anguila de pou, Cap-verd de M., P. Toful de Masnou, A. F. y J. P., Masnou y Manya brut: *Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian.*

Ciutadans Arednahal y Sir Buña Bolados: *Insertarém tot lo que 'ns envian.*

Ciutadà Tanmaltpich-Temig: Vosté te rahó; será millor que 'ns vejam: la major part dels días nos trobara á la botiga de l' Lopez de dos quarts de quatre a las quatre.—J. Fernandez Comas: No temen inconvenient en donar la notícia sempre que vosté 'ns digui ahont viu, per si 's presenta alguna reclamació.—Ll. Millà: L' articlet ofereix poca novedat.—M. Gaspar: L' hi agrahim lo bon recort.—Marti Revolts: Està molt bè.—S. R. (a) Llamp-brochs: Procuraré complairel.—A. Martí y F.: Rebudas las dos cartas y consignats los 4 rals en la llista en la forma que vosté indicava: las poesias no serveixen.—Un suscriptor de la *Campagna*: Totas las notícies han de venir firmadas ab firma coneuguda.—Picot: ¿En quin poble ha passat lo que 'ns escriu?—J. Martí: la notícia ja 's vella.—J. R. Pobla de Montornès: De la carta no 'n podém treure l' aigua clara.—I. B. Tarragona: Rebut lo telegrama quan ja 'l número anterior era en màquina.—Corresponsal *Vilofranca*: No hi trobem la gracia que vosté suposa.—Marqués au B: Estant l' assumpt dels tribunals, no es oportú lo que 'ns envia.—Recaredo: Lo que havém dit que ho aprofitariam, ho aprofitarem: lo que no 'ns serveix es lo de àquesta setmana.—J. N. Teyà: Vinga la firma si vol que 'n parlem.—Sir Byron: Las cantarella tenen poca novedat: l' article mirarem de posarlo.

Suscripció á favor de las víctimas dels terremotos.

Suma anterior. . . . . Rs. 2,001.
José Riera y Portell, de Vilajuiga, 2.—Salvador Buxedas, correspolcal Campana, de Vilajuiga, 6.—Gabriel Llompart hijo, correspolcal Campana, de Palma de Mallorca, 4.—Durán y Amadeo, 1.—Recibido de Cervià lo siguiente: José Martí, correspolcal Campana, 4.—Miguel Palau, 8.—Francisco Manresa, 10.—Miguel Rué, 8.—José Rubio, 4.—Juan Perramon, 4.—José Jermá, 2.—M. P. Ll., 4.—Ramón Bainó, 2.—José Montañola, 8.—J. R., 4.—Ramon Guitart, 4.—Cosme Saltó, 4.—Ramon Vila, 2.—Jefe de la Estacion de Vinaixa, 4.—Antonio Tarradelles, 4.—Juan Mestre, 1.—Otras personas, 3.—J. T. S., 2.

Total.

2,100 rs.

Para la tòmbola de la prensa.—Recibido de Lopez, editor Rambla del Centro, 20. Cuarta entrega.—La Direcció del globo, per Sanall, ilustracions de Moliné.

CLÁ Y CATALA

LLISSENS DE GRAMÀTICA PARDA

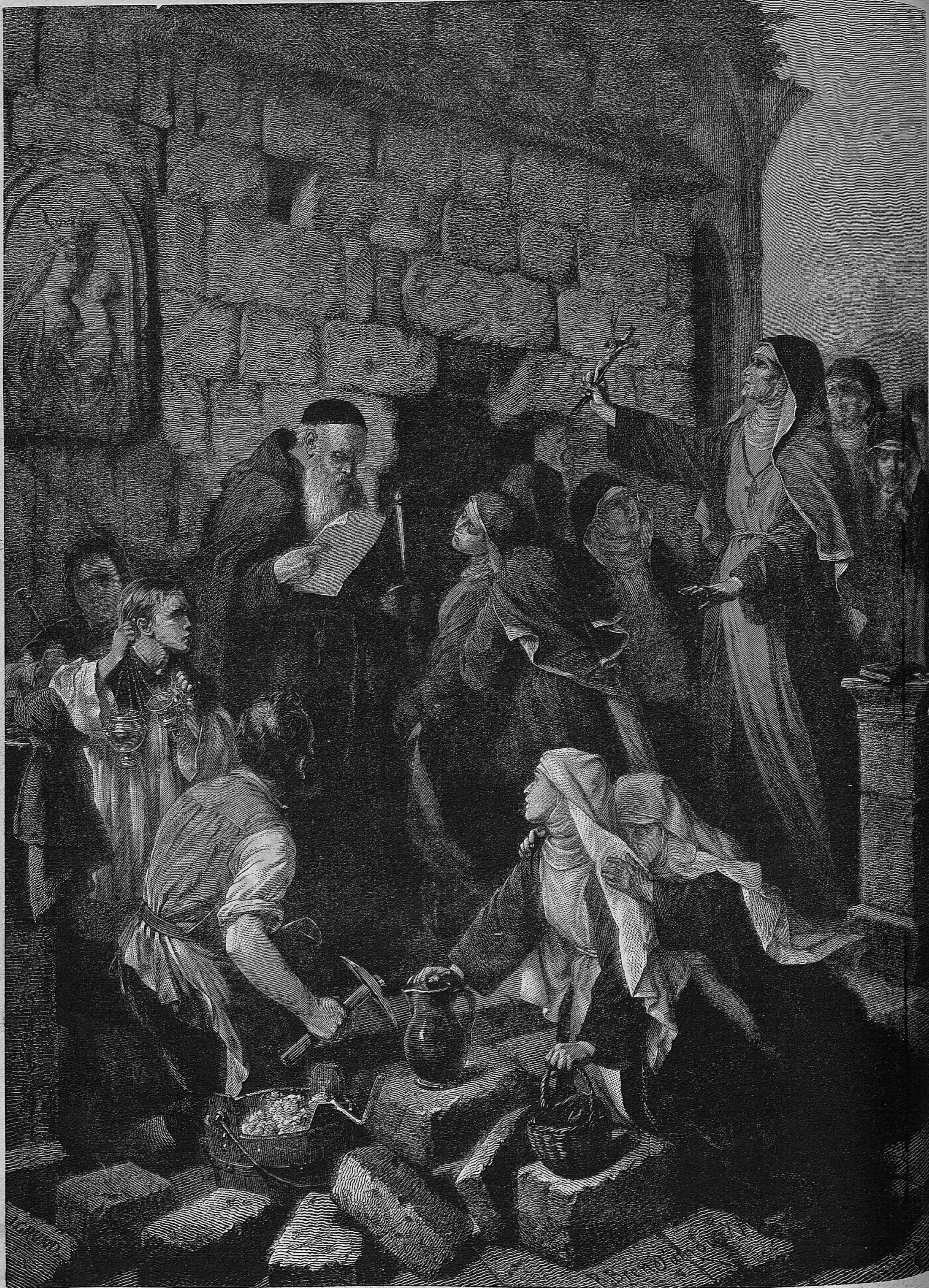

dedicadas á la juventut inexperta, per C. Gumà.—2.ª edició ilustrada, per M. Moliné.—Preu 2 rals.

Se ven en la llibreria de Lopez, Rambla del Mitj, 20, y en totas las demés llibrerías y kioscos de Barcelona y en casa de tots los correspolcals de LA CAMPANA DE GRACIA.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Mitj, 20.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatre, 21 y 22.

APAREDAMENT DE UNA MONJA.

(De un quadro al oli de L. Grunz.)

Vegis l' article publicat en altre lloc del present número.